

בבא בתרא קעא-ב
עניין: עבד לזה לאיש מלוה

ב"ב י.

מעניינם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא א"ר יוחנן מאי דכתיב ^א מלוה ה' חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול ^ב עבד לזה לאיש מלוה א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (רמי'') כתיב ^ג לא

אגרא דכלה פרשת משפטים

מדרש [שמו"ר פל"א י"ב] לא תהיה לו כנשה. הה"ד [משלי יט יז] מלוה י"י חונן דל וגמולו ישלם לו עד היכן עבד לזה לאיש מלוה, עכ"ל. והנה הפירוש הוא מי שחונן את הדל הוא כביכול כאלו הוא מלוה להקב"ה, וקיי"ל [ב"ב י.] עבד לזה לאיש מלוה לעשות לו צרכיו, וכביכול מי שמלוה להקב"ה, הש"י יעשה לו צרכיו כאילו וכו', הבן. אבל צריך להתבונן האיך יתפרש זה בפסוק לא תהיה לו כנשה, ונ"ל על פי מ"ש בחובות הלכות'') גדר העבד הנאמן לא ישכח עבודת רבו רגע כמימריה בשכבו ובקומו. וזה יתפרש ג"כ בכאן אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, כשתעשה כך לא תהיה לו כנשה, אני מבטיחך שלא תמוש זכרוןך מאת הש"י, ותיבת לו קאי על הש"י, ותיבת כנשה לשון שכחה, לשון כי נשני ה' [בראשית מא נא] וכו', רצ"ל לא תהיה לו כנשה, לא תהיה מושכח מן הש"י ויתנהג עמך כביכול כמו שהיית אתה המלוה, עד היכן עבד לזה וכו'.

מהר"ל ח"א ב"ב י.

מלוה ה' חונן דל וכו'. (שם). א"ר יוחנן מ"ד מלוה פ"י מה שעבד לזה ה' חונן דל אלמלא מקרא לאיש מלוה מפני כי הוא כתוב אי אפשר לאמרו משועבד אליו לפרעון כביכול עבד לזה לאיש מלוה. ולפיכך נקרא הלזה עבד לאיש מלוה בשביל השעבוד הזה, והכתוב אומר מלוה ה' כאשר חונן דל כי על הש"י להשלים על העולם שהוא בראו והוא ברא את העני וצריך לפרנס(ת)ו ולפיכך מי שחונן את הדל הוא מלוה אל הקב"ה.

(שאל טורנוסרופוס וכו') [מלוה ה'] פ"י כי דבר זה נחשב שהלזה להקב"ה והרי יש לו שעבוד על הקב"ה, ומזה נאמר כביכול עבד לזה לאיש מלוה, אבל לא נקרא שהוא מלוה לעני שהרי נתן לו במתנה ברב רחמים מפני שצוה הש"י לפרנסתו, וכאלו היה זה הלואה אל הש"י, ומפני כך נקרא מלוה ה' שעל הש"י לפרנס את העני שלא ימות ברעב כמו שהתבאר למעלה, ומאחר שהוא מלוה השם הרי מי שמלוה את אחר משועבד אליו במה שיש עליו הלואה ודבר זה מבואר *).